

בעין חינוך

בעין חינוכית מספר 104, כ"א בטבת תשע"ב

על חינוך צנוע (מדי...)

שולמית בן שעייה, בוגרת המכללה, יועצת הלכה ומדריכת כלות

אצל הרוב המוחלט של ילדינו ותלמידינו יש התמודדויות והתלבטויות בעניין, בין אלה שגדלים בחברה נפרדת ובין אלה שלא; בין אלה שצופים בטלוויזיה או חשופים לאינטרנט, ובין אלה שגדלים בבתים הנקיים מתרבות זו; בין אלה המעודכנים בכל תוכנית ריאליטי, ובין אלה שלא יודעים בכלל מיהו 'האח הגדול' ודומיו. ההתמודדות קיימת אצל כולם ואל לנו כמחנכים וכהורים להתחמק ממנה.

וכאן פנייתי אלינו, הורים ומחנכים כאחד. אנו משקיעים כל כך הרבה בחינוך, הן במסגרת הביתית הן במסגרת מערכת החינוך, בנושאים שונים וחשובים, כלליים ותורניים כאחד: יחס לארץ ישראל, צניעות הלבוש, אזרחות טובה, גישה נכונה לכסף, לימוד תורה, בניין מידות וכו'. איך ייתכן כי יחד עם זאת, בנושא משמעותי ומהותי כל כך, קיימת כמעט התעלמות (אמנם יש חריגים שמתמודדים, אך כשם הם – חריגים).

דרכי התמודדות

נותרה רק שאלה פשוטה – איך עושים זאת? ראשית, עלינו לדעת כי הכול מתחיל ביחס שלנו לנושא. אם גישתנו כאנשים בוגרים ובריאים תהיה בריאה, יהיה לנו קל הרבה יותר להעביר את הנושא הלאה. אך אם לנו, כאנשים בוגרים, יש מחסום או קושי כזה או אחר עם העניין – לא נוכל לעשות את תפקידנו החינוכי בנושא. שנית, נדמה כי אנו עושים עוול בלימוד התורה שלנו. לא ייתכן כי ה' יתברך נותן התורה הכניס בתוכה לא מעט עניינים שאנחנו מחליטים לצנזר... הרי ספר בראשית בעצמו מעלה בפנינו לא מעט סיפורים הנוגעים בעניין:

האתגר

אני מבקשת לפתוח בחוויה שחוויתי השבוע בשיחה בכיתה י"ב באחת האולפנות בארץ. את הדיון בכיתה פתחתי בשאלה הנועזת מעט: "כיצד התברר לכל אחת סוד הבריאה?" או במילים פשוטות יותר "מי הסביר לך כיצד באים ילדים לעולם?". הכיתה הייתה מגוונת מאוד מבחינה דתית, אך התשובה הייתה משותפת לכולן. למעט שתי בנות (מתוך למעלה משלושים) ששמעו על העניין ממקורות מוסמכים, כל הבנות (שאמנם הודו שהעניין מטריד ומעסיק אותן מאוד) קיבלו את המידע שלהן ממקורות 'אמינים', כגון: טלוויזיה, אינטרנט, סרטים או חברות...

אודה שהייתי מופתעת. חשבתי כי חיזוק המודעות לעניין בדור האחרון גרם לתיקון ולגישה נכונה יותר לנושא על ידי הורים ומחנכות. שאלתי אלינו פשוטה: כיצד ייתכן כי בדבר שהוא בעל משמעות כה גדולה לכל המשך החיים הן לא קיבלו מעולם הדרכה ברורה וראויה ממבוגר משמעותי?!

כמובן, איני מתכוונת להדרכה כפי שראוי להעניק בהדרכת כלות, אלא למתן הסבר ראשוני מסודר, בצורה בוגרת ונקייה, מתוך התייחסות תורנית ומקצועית וכחלק מבניין השקפת עולם בריאה וראשונית לנושא.

הדילמה ברורה: מצד אחד יש לנו רצון לשמור על התום והטוהר של ילדינו ככל הניתן, ומצד שני קיימת הכרה כי מציאות החיים הסובבת אותנו מורכבת וחובה עלינו לתת לילדינו כלים מראש כדי להתמודד עמה. אף אחת מאתנו אינה פטורה ממתן דעתה לסוגיה זו.

היכן תלמידותינו-תלמידינו מצויים ביחס לעניין ולתת מענה לפי מקומם. מצד אחד, לא עלינו המלאכה לגמור, אך מצד שני, איננו בני חורין להיבטל ממנה.

ב. **ליזום שיח**. לא לשבת ולחכות שנושאים אלו יעלו באופן טבעי מהתלמידים, אלא לנסות, בעדינות, ליזום שיח בעניין, כבכל נושא אחר בעל חשיבות. כדאי לנסות ולהיעזר בגורמים שהזמן מזמנם כמו פרשיות בתורה, כאמור לעיל, במסגרת לימוד תנ"ך או שיעור פרשת שבוע, ולהבדיל אלף הבדלות, תכנית ריאליטי חדשה (גם אם באופן אישי לא צפינו בה). וכן, גם עניינים אקטואליים המתפרסמים בחדשות בתחומים אלו. במקום להתעלם ולקוות שהבנות לא שמעו חדשות, הבה נודה שהן שמעו ונעשה אותן מנוף כדי להציע מבט גבוה על הנושא עצמו.

ג. **להיות רגישים לעולה מן השטח**. חשוב מאוד להיות רגישים למה שעולה בשטח, לשיח הכיתתי, לשיח עקיף בהפסקות, לסגנון דיבור בטיול השנתי, לתכנית שנצפית באייפון בהפסקה... לתת לעניין את מלוא המקום, שוב – בעדינות ובצניעות הראויה, ולא לברוח ממנו. פעמים ששאלה תמימה של תלמידה בשיעור או דיון סיבב תכנית טלוויזיה מאמש – ברגע שתקבל מקום מכובד של התמודדות אמתית, אמיצה וישרה של המחנך, יכולה לחולל פלאות.

ד. **אנחנו**. התנצלותי על הנגיעה בנקודה רגישה, אך דומני שכמו כל מסר אחר שאנו רוצים להעביר, חובה עלינו ראשית כול לבררו היטב אצלנו. הנושאים הללו מטבעם רגישים יותר. טוב נעשה אם תחילה נבררם בתוכנו פנימה (ולא חסרות אפשרויות לכך), באופן ישר ואמיץ. בכך נועיל לעצמנו ומתוך כך נסייע בחינוך וביצירת דור בריא יותר וישר דרך.

בנות לוט ומעשיהן, מעשה דינה, תמר ויהודה, יוסף ואשת פוטיפר ועוד כהנה וכהנה דוגמאות, הנקראות בבית הכנסת מדי שבת בקול ובנוכחות כלל המתפללים. אך אנו, במקום לדון בהם בפשטות במסגרת דבר תורה על שולחן שבת או במסגרת שיעור פרשת שבוע או תנ"ך בכיתה, מדלגים במבוכה, מסננים ורצים הלאה תוך שמותירים את הבנות לקבל את חינוכן מהסרטים האחרונים שיצאו לשוק.

ילדינו חשופים בלי סוף לעולם שלם השקוע במיניות ובפריצות, עולם שדן, מדבר ומציג את הנושא בכל פרסומות, סרט או אתר אינטרנט, ואילו מקורות המידע הטהורים, המתייחסים לעניין מתוך אמירה אלוקית, אינם ניצבים כלל לנגד עיניהם!!! הם כמעט לא יודעים שהתורה מתייחסת לנושאים הללו, שחז"ל עסקו בהם בפתיחות, באופן ברור ומפורש אם כי בצניעות, ובוודאי שלא ברור להם כי במקביל למקורות התורניים ניתן לשאוב ידע וגישה בנושאים המטרידים אותם מהדמויות הבוגרות והמשמעותיות המקיפות אותם.

אם נפעל נכון בכיוון זה, אם סוגיות מהפרשה הדנות גם בנושאים אלה יקבלו מקום לשיח על שולחן שבת כבר מהגיל הצעיר, שוב – בצניעות ובשפה הראויה, יבינו ילדינו כי יש לדבר מקום ראוי בעולם ולא רק כמציצנות או כסטייה חלילה. כאן המקום לציין את פעולתו הנמרצת של מנהל החמ"ד בנושא בתוכניות שונות, הראויות כולן לשבח גדול, אך כאמור – המלאכה עוד מרובה.

עצות מעשיות

א. **לא לסמוך על אחרים**. דומני שעל כל אחד מאתנו לקחת אחריות מלאה על העניין ולא לסמוך על האחות בכיתה ו' או על שיעורי חלמי"ש בכיתה י"ב. עלינו לברר

- א. האם אני מתכוון באמת לדבר על נושאים אלו עם ילדיי או עם תלמידיי? אם כן, מתי ובאיזה אופן?
- ב. האם אעשה כן באופן חד-פעמי, עקב הניעור שקיבלתי מדבריה החשובים של שולמית, או שאשב (או נשב) ואחשוב כיצד (בד בבד עם המשך העיסוק בנושאים רבים אחרים) מטמיעים באופן קבוע ושיטתי התמודדות בריאה לנושאים אלו. נושאים שתלמידינו וילדינו 'לומדים' עליהם כל הזמן מסרטים, עיתונים ואינטרנט. בידינו הדבר.

ניתן לעשות מנוי על דפי "**בעין חינוכית**" ללא עלות. נא לפנות לשרון: sharonz@orot.ac.il